TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2024 m. gruodžio 19 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Prieglobsčio politika – Reglamentas (ES) Nr. 604/2013 – 3 straipsnio 2 dalis – Prieglobsčio prašytojo perdavimas valstybei narei, atsakingai už tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą – 4 straipsnis – Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija – Rizika patirti nežmonišką ar žeminamą elgesį – Realios nežmoniško ar žeminamo elgesio rizikos, kylančios dėl prieglobsčio procedūros ir tarptautinės apsaugos prašytojų priėmimo sąlygų sisteminių trūkumų atsakingoje valstybėje narėje, įrodinėjimo būdai ir standartas – Atsakingos valstybės narės sprendimas sustabdyti prieglobsčio prašytojų perėmimą savo žinion ir atsiėmimą“

Sujungtose bylose C-185/24 ir C-189/24 (*Tudmur*)[i],

dėl *Oberverwaltungsgericht für das Land Nordrhein-Westfalen* (Šiaurės Reino-Vestfalijos žemės apeliacinis administracinis teismas, Vokietija) 2024 m. vasario 14 d. nutartimis, kurias Teisingumo Teismas gavo 2024 m. kovo 7 ir 8 d., pagal SESV 267 straipsnį pateiktų prašymų priimti prejudicinį sprendimą bylose

RL (C-185/24),

QS (C-189/24)

prieš

Bundesrepublik Deutschland

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkė K. Jürimäe (pranešėja), Teisingumo Teismo pirmininkas K. Lenaerts, teisėjai M. Gavalec, Z. Csehi ir F. Schalin,

generalinis advokatas M. Szpunar,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

* Proceso kalba: vokiečių.

[i] Šios bylos pavadinimas išgalvotas. Jis neatitinka jokios bylos šalies tikrojo vardo, pavardės ar pavadinimo.

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos J. Möller ir R. Kanitz,

– Danijos vyriausybės, atstovaujamos D. Elkan, M. Jespersen ir C. Maertens,

– Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos R. Bénard ir O. Duprat-Mazaré,

– Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos a*vvocati dello Stato* L. D'Ascia ir D. G. Pintus,

– Austrijos vyriausybės, atstovaujamos A. Posch, J. Schmoll ir M. Kopetzki,

– Suomijos vyriausybės, atstovaujamos H. Leppo,

– Europos Komisijos, atstovaujamos A. Katsimerou ir B. Schima,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymai priimti prejudicinį sprendimą susiję su 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 604/2013, kuriuo išdėstomi valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės vienoje iš valstybių narių pateikto tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijai ir mechanizmai (OL L 180, 2013, p. 31; toliau – reglamentas „Dublinas III"), 3 straipsnio 2 dalies antros pastraipos išaiškinimu.

2 Šie prašymai pateikti nagrinėjant dviejų Sirijos piliečių ir *Bundesrepublik Deutschland* (Vokietijos Federacinė Respublika) ginčus dėl sprendimų, kuriais atmesti jų prieglobsčio prašymai ir nurodyta juos išsiųsti į Italiją.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

3 Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 4 straipsnyje numatyta:

„Niekas negali būti kankinamas, patirti nežmonišką ar žeminantį elgesį arba būti taip baudžiamas."

4 Reglamento „Dublinas III" 4 ir 5 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„(4) Tamperėje įvykusio posėdžio išvadose taip pat konstatuojama, kad [bendrai Europos prieglobsčio sistemai] artimiausiu metu turėtų būti priskirtas aiškus ir veiksmingas valstybės narės, atsakingos už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą, nustatymo būdas;

(5) toks būdas ir valstybėms narėms, ir atitinkamiems asmenims turėtų būti grindžiamas objektyviais bei teisingais kriterijais. Jis pirmiausia turėtų padėti greitai nustatyti atsakingą valstybę narę, kad būtų galima garantuoti veiksmingą galimybę pradėti tarptautinės apsaugos suteikimo procedūras ir netrukdyti siekiui greitai nagrinėti tarptautinės apsaugos prašymus.“

5 Šio reglamento 3 straipsnio „Galimybė naudotis tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimo procedūra“ 1 ir 2 dalyse nustatyta:

„1. Valstybės narės nagrinėja kiekvieną trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės, bet kurios iš jų teritorijoje, įskaitant pasienį arba tranzito zonas, prašančio tarptautinės apsaugos, prašymą. Prašymą nagrinėja viena valstybė narė, būtent ta, kuri yra atsakinga pagal III skyriuje nustatytus kriterijus.

2. Jei remiantis šiame reglamente išvardytais kriterijais negalima nustatyti jokios atsakingos valstybės narės, už jo nagrinėjimą yra atsakinga pirmoji valstybė narė, kuriai buvo pateiktas tarptautinės apsaugos prašymas.

Jei prašytojo neįmanoma perduoti pirmajai paskirtai atsakinga valstybei narei, nes esama pagrįstų priežasčių manyti, kad tos valstybės narės prieglobsčio procedūra ir prašytojų priėmimo sąlygos turi sisteminių trūkumų, dėl kurių esama nežmoniško ar žeminančio elgesio, kaip apibrėžta [Chartijos] 4 straipsnyje, rizikos, atsakingos valstybės narės nustatymo procedūrą atliekanti valstybė narė toliau nagrinėja III skyriuje išdėstytus kriterijus, kad nustatytų, ar kita valstybė narė galėtų būti paskirta atsakinga.

Jei pagal šią dalį negali būti perduodama jokiai valstybei narei, paskirtai pagal III skyriuje išdėstytus kriterijus, arba pirmajai valstybei narei, kurioje pateiktas prašymas, atsakingos valstybės narės nustatymo procedūrą atliekanti valstybė narė tampa atsakinga valstybe nare.“

Vokietijos teisė

6 2008 m. rugsėjo 2 d. redakcijos *Asylgesetz* (Prieglobsčio įstatymas) (*BGBl.* 2008 I, p. 1798), pastarąjį kartą iš dalies pakeisto 2023 m. gruodžio 19 d. įstatymo (*BGBl.* I, 2023, Nr. 382) 1 straipsniu, 29 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Prieglobsčio prašymas yra nepriimtinas, kai:

1) kita valstybė yra atsakinga už prieglobsčio procedūros vykdymą:

a) pagal [reglamento „Dublinas III“] nuostatas

<…>“

Pagrindinės bylos ir prejudiciniai klausimai

7 RL ir QS abu yra Sirijos piliečiai. Jie pateikė prieglobsčio prašymus Vokietijoje atitinkamai 2021 m. gruodžio 30 d. ir 2022 m. vasario 15 d.

8 Vis dėlto remiantis EURODAC duomenų bazėje esančia informacija nustatyta, kad Italijos Respublika yra valstybė narė, atsakinga už abiejų prieglobsčio prašymų nagrinėjimą.

9 *Bundesamt für Migration und Flüchtlinge* (Federalinė migracijos ir pabėgėlių tarnyba, Vokietija) (toliau – federalinė tarnyba) paprašė Italijos respublikos perimti RL ir QS savo žinion. Į šį prašymą nebuvo gauta atsakymo.

10 Vėliau, 2022 m. kovo 31 d. ir 2022 m. balandžio 19 d. sprendimais, Federalinė tarnyba atmetė RL ir QS prieglobsčio prašymus kaip nepriimtinus pagal Prieglobsčio įstatymo, iš dalies pakeisto 2023 m. gruodžio 19 d. įstatymu, 29 straipsnio 1 dalies 1 punkto a papunktį, motyvuodama tuo, kad Italijos Respublika yra atsakinga už jų prieglobsčio prašymų nagrinėjimą. Ji taip pat nurodė išsiųsti šiuos prašytojus į Italiją.

11 RL ir QS kiekvienas apskundė šiuos sprendimus *Verwaltungsgericht Düsseldorf* (Diuseldorfo administracinis teismas, Vokietija). 2022 m. balandžio 25 ir 29 d. nutartimis šis teismas nurodė sustabdyti šių skundų nagrinėjimą. 2022 m. gegužės 11 ir 13 d. sprendimais jis panaikino minėtus sprendimus.

12 Vokietijos Federacinė Respublika šiuo sprendimus apskundė *Oberverwaltungsgericht für das Land Nordrhein-Westfalen* (Šiaurės Reino-Vestfalijos žemės apeliacinis administracinis teismas), kuris yra prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

13 Vykstant apeliaciniam procesui, 2022 m. gruodžio 5 d. Italijos Dublino padalinys visiems kitiems Dublino padaliniams adresavo aplinkraštį. Jame buvo nurodyta:

„Pranešame, kad dėl staiga atsiradusių techninių priežasčių, susijusių su priėmimo infrastruktūros nebuvimu, valstybių narių prašoma nuo rytojaus laikinai sustabdyti perdavimus į Italiją, išskyrus nelydimų nepilnamečių šeimos susijungimo atvejus.

Išsamesnė informacija apie sustabdymo trukmę bus pateikta vėliau.“

14 2022 m. gruodžio 7 d. Italijos Dublino skyrius išsiuntė antrą aplinkraštį. Jo turinys buvo toks:

„Šis raštas susijęs su ankstesniu gruodžio 5 d. pranešimu apie perdavimų sustabdymą, išskyrus nepilnamečių šeimos susijungimo atvejus, dėl to, kad nėra priėmimo infrastruktūros.

Šiuo klausimu atsižvelgdami į didelį atvykstančių asmenų skaičių tiek prie jūros, tiek sausumos sienų, informuojame, kad reikia peržiūrėti trečiųjų šalių piliečių priėmimo veiksmų tvarkaraštį, taip pat atsižvelgiant į esamų priėmimo vietų trūkumą.“

15 2023 m. birželio 21 d. nutartimis prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas atmetė šio sprendimo 12 punkte nurodytus apeliacinius skundus. Jis nusprendė, kad Vokietijos Federacinė Respublika tapo atsakinga už RL ir QS prieglobsčio prašymų nagrinėjimą pagal reglamento „Dublinas III“ 3 straipsnio 2 dalies trečią pastraipą, nes šių prašytojų neįmanoma perduoti Italijai.

16 *Bundesverwaltungsgericht* (Federalinis administracinis teismas, Vokietija) panaikino šias nutartis ir grąžino bylas prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, kad jis iš naujo juos išnagrinėtų ir priimtų naują sprendimą.

17 Šiomis aplinkybėmis šis teismas pažymi, kad pagal reglamento „Dublinas III“ nuostatas Italijos Respublika yra valstybė narė, atsakinga už aptariamų prieglobsčio prašymų nagrinėjimą. Taigi šie prašymai galėjo būti atmesti kaip nepriimtini, nebent Vokietijos Federacinė Respublika būtų tapusi atsakinga valstybe nare pagal šio reglamento 3 straipsnio 2 dalies antrą ir trečią pastraipas dėl Italijos prieglobsčio procedūros ir prašytojų priėmimo sąlygų „sisteminių trūkumų“, dėl kurių kyla nežmoniško ar žeminamo elgesio, kaip tai suprantama pagal Chartijos 4 straipsnį, rizika.

18 Minėtas teismas mano, kad būtina išaiškinti sąvoką „sisteminiai trūkumai“, kaip ji suprantama pagal minėto reglamento 3 straipsnio 2 dalies antrą pastraipą. Jam kyla klausimas, ar atsakingos valstybės narės atsisakymas neribotą laikotarpį perimti savo žinion arba atsiimti tarptautinės apsaugos prašytojus, išskyrus retus atskirus atvejus, yra sisteminiai trūkumai.

19 Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nuomone, į šį klausimą reikia atsakyti teigiamai. Jo manymu, tyčia atsisakydama perimti savo žinion arba atsiimti prieglobsčio prašytojus Italijos Respublika iš anksto jiems užkerta galimybę pasinaudoti prieglobsčio procedūra ir juos priimti.

20 Vis dėlto, jei į klausimą vis dėlto būtų atsakyta neigiamai, šis teismas taip pat nori sužinoti, kaip jis gali įvertinti sisteminių pažeidimų buvimą tuo atveju, kai atsakinga valstybė narė atsisako perimti savo žinion arba atsiimti prieglobsčio prašytojus. Iš tiesų tokiu atveju būtų neįmanoma surinkti objektyvios, patikimos, tikslios ir tinkamai atnaujintos informacijos apie prieglobsčio procedūrą ir prieglobsčio prašytojų priėmimo sąlygas, būtinos tokiam vertinimui atlikti.

21 Tokiomis aplinkybėmis *Oberverwaltungsgericht für das Land Nordrhein-Westfalen* (Šiaurės Reino-Vestfalijos žemės apeliacinis administracinis teismas) nutarė sustabdyti bylų nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar [reglamento „Dublinas III“] 3 straipsnio 2 dalies antra pastraipa turi būti aiškinama taip, kad pirmosios paskirtos atsakingos valstybės narės prieglobsčio procedūra ir prašytojų priėmimo sąlygos turi sisteminių trūkumų, dėl kurių esama nežmoniško ar žeminamo elgesio, kaip tai suprantama pagal [Chartijos] 4 straipsnį, rizikos, kai ši valstybė narė dėl valstybės institucijos nurodymo sustabdyti perduodamų asmenų priėmimą iš esmės neribotam laikui atsisako perimti savo žinion arba atsiimti prieglobsčio prašytojus?

2. Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai: ar [reglamento „Dublinas III“] 3 straipsnio 2 dalies antra pastraipa turi būti aiškinama taip, kad Sąjungos teisėje nustatytas reikalavimas išsiaiškinti faktines aplinkybes, kai tam reikia nustatyti objektyvius, patikimus, tikslius ir tinkamai atnaujintus duomenis apie prieglobsčio procedūrą ir perduodamų prašytojų priėmimo sąlygas, taikomas ribotai, jei bylą nagrinėjantis teismas negali gauti šių duomenų ir galėtų nustatyti tik hipotetines faktines aplinkybes dėl to, kad atitinkama valstybė narė dėl valstybės institucijos nurodymo sustabdyti perduodamų asmenų priėmimą iš esmės neribotam laikui atsisako perimti savo žinion arba atsiimti prieglobsčio prašytojus?“

Procesas Teisingumo Teisme

22 2024 m. balandžio 25 d. Teisingumo Teismo pirmininko sprendimu bylos C-185/24 ir C-189/24 buvo sujungtos, kad būtų bendrai vykdoma rašytinė ir žodinė proceso dalys bei priimtas sprendimas.

23 Tos pačios dienos Teisingumo Teismo pirmininko sprendimu šioms byloms buvo suteikta pirmenybė.

24 2024 m. birželio 7 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutartimi buvo atmestas prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo prašymas šiose bylose taikyti Teisingumo Teismo procedūros reglamento 105 straipsnyje numatytą pagreitintą procedūrą.

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl priimtinumo

25 Italijos vyriausybė teigia, kad antrasis klausimas, kiek tai susiję su perdavimų į Italiją sustabdymo motyvais, yra nepriimtinas kaip visiškai hipotetinis, nes grindžiamas klaidinga prielaida ir prieštarauja tarpusavio pasitikėjimo principui.

26 Remiantis suformuota jurisprudencija, nacionalinio teismo pateiktiems klausimams dėl Sąjungos teisės aiškinimo, atsižvelgiant į jo paties nurodytus teisinius pagrindus ir faktines aplinkybes, kurių tikslumo Teisingumo Teismas neprivalo tikrinti, taikoma svarbos prezumpcija. Teisingumo Teismas gali atsisakyti priimti sprendimą dėl nacionalinio teismo pateikto prašymo, tik jeigu akivaizdu, kad prašomas Sąjungos teisės išaiškinimas visiškai nesusijęs su pagrindinėje byloje nagrinėjamo ginčo aplinkybėmis ar dalyku, jeigu problema hipotetinė arba Teisingumo Teismas neturi informacijos apie faktines ir teisines aplinkybes, būtinos tam, kad naudingai atsakytų į jam pateiktus klausimus (2024 m. birželio 18 d. Sprendimo *Bundesrepublik Deutschland (Teismo iniciatyva atliekama sulaikymo patikra)*, C-753/22, EU:C:2024:524, 44 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

27 Nagrinėjamu atveju iš prašymų priimti prejudicinį sprendimą aiškiai matyti, kad antrasis klausimas iš tiesų yra susijęs su pagrindinėms byloms reikšmingų Sąjungos teisės normų išaiškinimu. Be to, kadangi prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas savo atsakomybe nustato pagrindinės bylos teisines ir faktines aplinkybes, Teisingumo Teismas neturi tikrinti prielaidų, kuriomis grindžiami prašymai priimti prejudicinį sprendimą.

28 Darytina išvada, kad antrasis klausimas yra priimtinas.

Dėl esmės

29 Savo dviem klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar reglamento „Dublinas III“ 3 straipsnio 2 dalies antra pastraipa turi būti aiškinama taip, kad gali būti pripažinta, kad valstybės narės, kuri pagal šio reglamento III skyriuje įtvirtintus kriterijus paskirta atsakinga, prieglobsčio procedūra ir prašytojų priėmimo sąlygos turi sisteminių trūkumų, dėl kurių esama nežmoniško ar žeminamo elgesio, kaip tai suprantama pagal Chartijos 4 straipsnį, rizikos, vien dėl to, kad ši valstybė narė vienašališkai sustabdė šių prašytojų perėmimą savo žinion ir atsiėmimą. Jeigu į šį klausimą būtų atsakyta neigiamai, šis teismas klausia, kuo remdamasis jis gali nustatyti tokių trūkumų buvimą tokiu atveju.

30 Šiuo klausimu svarbu priminti, kad Europos Sąjungos teisė remiasi pamatine prielaida, pagal kurią kiekviena valstybė narė dalijasi su kitomis valstybėmis narėmis daugeliu bendrų vertybių, kuriomis pagrįsta Sąjunga, kaip aiškiai nurodyta ESS 2 straipsnyje, ir pripažįsta, kad kitos valstybės narės su ja jomis dalijasi. Ši prielaida suponuoja ir pateisina valstybių narių tarpusavio pasitikėjimą pripažįstant šias vertybes, taigi laikantis Sąjungos teisės, kuria jos įgyvendinamos, ir pasitikėjimą tuo, kad valstybių narių nacionalinės teisės sistemos gali užtikrinti lygiavertę ir veiksmingą Chartijoje, visų pirma jos 1 ir 4 straipsniuose, kuriuose įtvirtinta viena iš pamatinių Sąjungos ir jos valstybių narių vertybių, t. y. žmogaus orumas, apimantis kankinimo ir nežmoniško ar žeminamo elgesio draudimą, pripažintų pagrindinių teisių apsaugą (šiuo klausimu žr. 2019 m. kovo 19 d. Sprendimo *Jawo*, C-163/17, EU:C:2019:218, 80 punktą ir 2024 m. vasario 29 d. Sprendimo *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Tarpusavio pasitikėjimas perdavimo atveju)*, C-392/22, EU:C:2024:195, 43 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

31 Valstybių narių tarpusavio pasitikėjimo principui Sąjungos teisėje tenka esminė svarba, nes jis leidžia sukurti ir išlaikyti erdvę be vidaus sienų. Kalbant konkrečiau, tarpusavio pasitikėjimo principas, be kita ko, reikalauja, kad, kiek tai susiję su laisvės, saugumo ir teisingumo erdve, kiekviena valstybė manytų, jog, išskyrus atvejus, kai yra išimtinių aplinkybių, visos kitos valstybės narės paiso Sąjungos teisės ir ypač šioje teisėje įtvirtintų pagrindinių teisių (2019 m. kovo 19 d. Sprendimo *Jawo*, C-163/17, EU:C:2019:218, 81 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija ir 2024 m. vasario 29 d. Sprendimo *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* (*Tarpusavio pasitikėjimas perdavimo atveju)*, C-392/22, EU:C:2024:195, 44 punktas).

32 Taigi, atsižvelgiant į bendrą Europos prieglobsčio sistemą, visų pirma į reglamentą „Dublinas III“, reikia daryti prielaidą, kad elgesys su tokios apsaugos prašytojais kiekvienoje valstybėje narėje atitinka Chartijos, 1951 m. liepos 28 d. Ženevoje pasirašytos Konvencijos dėl pabėgėlių statuso [*Jungtinių Tautų sutarčių rinkinys*, 189 t., p. 150, Nr. 2545 (1954)], įsigaliojusios 1954 m. balandžio 22 d. ir papildytos 1967 m. sausio 31 d. Niujorke priimtu ir 1967 m. spalio 4 d. įsigaliojusiu Protokolu dėl pabėgėlių statuso, taip pat 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos reikalavimus (šiuo klausimu žr. 2019 m. kovo 19 d. Sprendimo *Jawo*, C-163/17, EU:C:2019:218, 82 punktą ir 2024 m. vasario 29 d. Sprendimo *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Tarpusavio pasitikėjimas perdavimo atveju)*, C-392/22, EU:C:2024:195, 45 punktą).

33 Vis dėlto negalima atmesti galimybės, kad konkrečioje valstybėje narėje faktiškai gali kilti didelių tokios sistemos veikimo problemų, o tai reiškia, kad yra didelis pavojus, jog perdavimo tokiai valstybei narei atveju su tarptautinės apsaugos prašytojais bus elgiamasi neatsižvelgiant į jų pagrindines teises (2019 m. kovo 19 d. Sprendimo *Jawo*, C-163/17, EU:C:2019:218, 83 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija ir 2024 m. vasario 29 d. Sprendimo *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Tarpusavio pasitikėjimas perdavimo atveju)*, C-392/22, EU:C:2024:195, 46 punktas).

34 Pažymėtina, kad pagal reglamento „Dublinas III“ 3 straipsnio 2 dalies antrą pastraipą tarptautinės apsaugos prašytojas negali būti perduotas už jo prašymo nagrinėjimą atsakingai valstybei narei, jeigu esama pagrįstų priežasčių manyti, kad šios valstybės narės prieglobsčio procedūra ir prašytojų priėmimo sąlygos turi sisteminių trūkumų, dėl kurių esama nežmoniško ar žeminamo elgesio, kaip apibrėžta Chartijos 4 straipsnyje, rizikos (2024 m. vasario 29 d. Sprendimo *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Tarpusavio pasitikėjimas perdavimo atveju)*, C-392/22, EU:C:2024:195, 47 punktas). Pagal šio reglamento 3 straipsnio 2 dalies antrą ir trečią pastraipas tokiu atveju valstybė narė, nustatanti atsakingą valstybę narę, tampa už tarptautinės apsaugos prašymą atsakinga valstybe nare, jeigu patikrinusi to paties reglamento III skyriuje išvardytus

kriterijus konstatuoja, kad neįmanoma prašytojo perduoti pagal tuos kriterijus paskirtai valstybei narei arba pirmajai valstybei narei, kurioje buvo pateiktas prašymas (2019 m. kovo 19 d. Sprendimo *Jawo*, C-163/17, EU:C:2019:218, 86 punktas).

35 Iš reglamento „Dublinas III“ 3 straipsnio 2 dalies antros pastraipos aiškiai matyti, kad tik „sisteminiai“ trūkumai, dėl kurių „esama nežmoniško ar žemina[mo] elgesio, kaip apibrėžta [Chartijos] 4 straipsnyje, rizikos“, gali būti tarptautinės apsaugos prašytojo perdavimo atsakingai valstybei narei kliūtis. Taigi šioje nuostatoje nustatytos dvi kumuliacinės sąlygos (šiuo klausimu žr. 2024 m. vasario 29 d. Sprendimo *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Tarpusavio pasitikėjimas perdavimo atveju)*, C-392/22, EU:C:2024:195, 57 ir 58 punktus).

36 Pirmoji iš šių sąlygų, susijusi su „sisteminių trūkumų“ buvimu, įvykdyta, kai nagrinėjami pažeidimai vis dar tęsiami ir apskritai yra susiję su prieglobsčio procedūra ir priėmimo sąlygomis, taikomomis tarptautinės apsaugos prašytojams, ar bent jau su tam tikromis tarptautinės apsaugos prašytojų grupėmis apskritai (šiuo klausimu žr. 2024 m. vasario 29 d. Sprendimo *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Tarpusavio pasitikėjimas perdavimo atveju)*, C-392/22, EU:C:2024:195, 59 punktą).

37 Šie trūkumai turi pasiekti ypač aukštą reikšmingumo ribą, kuri priklauso nuo visų konkretaus atvejo aspektų. Ši riba būtų pasiekta tuomet, kai dėl valstybės narės institucijų abejingumo visiškai nuo valstybės pagalbos priklausomas asmuo, nepriklausomai nuo savo valios ir asmeninio pasirinkimo, patektų į nepaprastai sunkią materialinę padėtį, dėl kurios negalėtų patenkinti elementariausių savo poreikių, pavyzdžiui, visų pirma pavalgyti, nusiprausti ir turėti būstą, ir kuri kenktų jo fizinei ar psichinei sveikatai ir ją pablogintų taip, kaip nesuderinama su žmogaus orumu. Taigi minėta riba neapima situacijų, pasireiškiančių net dideliu skurdu arba reikšmingai pablogėjusiomis atitinkamo asmens gyvenimo sąlygomis, kai jos nesusijusios su nepaprastai sunkia materialine padėtimi, dėl kurios šis asmuo atsidurtų tokioje sunkioje situacijoje, kad ji galėtų būti prilyginta nežmoniškam arba žeminamam elgesiui (šiuo klausimu žr. 2019 m. kovo 19 d. Sprendimo *Jawo*, C-163/17, EU:C:2019:218, 91–93 punktus ir 2019 m. lapkričio 13 d. Nutarties *Hamed ir Omar*, C-540/17 ir C-541/17, EU:C:2019:964, 39 punktą).

38 Antra sąlyga, susijusi su tokio elgesio rizikos buvimu, yra įvykdyta, kai dėl sisteminių trūkumų atsiranda pavojus, kad atitinkamas asmuo patirs Chartijos 4 straipsniui prieštaraujantį elgesį (šiuo klausimu žr. 2024 m. vasario 29 d. Sprendimo *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Tarpusavio pasitikėjimas perdavimo atveju)*, C-392/22, EU:C:2024:195, 62 punktą).

39 Dėl šių sąlygų vertinimo, kurį turi atlikti skundą dėl sprendimo dėl perdavimo nagrinėjantis teismas, iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad tuomet, kai šis teismas turi informacijos, kurią atitinkamas asmuo pateikė siekdamas įrodyti tokios grėsmės buvimą, jis, remdamasis objektyviais, patikimais, tiksliais ir tinkamai atnaujintais duomenimis ir atsižvelgdamas į Sąjungos teisės garantuojamo pagrindinių teisių apsaugos lygį, turi įvertinti, ar įvykdytos dvi Dublino III reglamento 3 straipsnio 2 dalies antroje pastraipoje nurodytos sąlygos (šiuo klausimu žr. 2019 m. kovo 19 d. Sprendimo *Jawo*, C-163/17, EU:C:2019:218, 90 punktą ir 2023 m. lapkričio 30 d. Sprendimo *Ministero dell'Interno ir kt. (Bendra atmintinė – Netiesioginis grąžinimas)*, C-228/21, C-254/21, C-297/21, C-315/21 ir C-328/21, EU:C:2023:934, 136 punktą). Be to, šis teismas taip pat turi savo iniciatyva atsižvelgti į jam žinomą reikšmingą informaciją, kad galėtų nuspręsti dėl reglamento „Dublinas III“ 3 straipsnio 2 dalies antros pastraipos taikymo (šiuo klausimu žr. 2024 m. vasario 29 d. Sprendimo *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Tarpusavio pasitikėjimas perdavimo atveju)*, C-392/22, EU:C:2024:195, 77 punktą).

40 Iš šios jurisprudencijos matyti, kad, kaip pažymėjo Europos Komisija ir visos pastabas Teisingumo Teismui pateikusios vyriausybės, negalima preziumuoti, kad yra sisteminių prieglobsčio procedūros ir priėmimo sąlygų trūkumų, dėl kurių prašytojui kyla didelė nežmoniško ar žeminamo elgesio rizika vien dėl to, kad atsakinga valstybė narė vienašališkai ir pažeisdama jai pagal bendrą Europos prieglobsčio sistemą tenkančias pareigas pranešė apie bet kokio tarptautinės apsaugos prašytojų perdavimo į jos teritoriją sustabdymą, taigi ir šių prašytojų perėmimo savo žinion ir atsiėmimo procedūras. Atvirkščiai, tokių sisteminių trūkumų ir tokios rizikos buvimas gali būti nustatytas tik atlikus konkrečią analizę, pagrįstą objektyviais, patikimais, tiksliais ir tinkamai atnaujintais duomenimis.

41 Tokį aiškinimą patvirtina reglamento „Dublinas III“, kuriuo, be kita ko, siekiama įtvirtinti aiškų ir veiksmingą atsakingos valstybės narės nustatymo metodą ir užkirsti kelią pakartotiniam prieglobsčio prašytojų judėjimui tarp valstybių narių, tikslai (2023 m. lapkričio 30 d. Sprendimo *Ministero dell'Interno ir kt. (Bendra atmintinė – Netiesioginis grąžinimas)*, C-228/21, C-254/21, C-297/21, C-315/21 ir C-328/21, EU:C:2023:934, 141 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

42 Vis dėlto valstybė narė, paskirta atsakinga pagal reglamento „Dublinas III“ III skyriuje įtvirtintus kriterijus, negali paprastu vienašališku pareiškimu išvengti jai pagal šį reglamentą tenkančių pareigų, nes dėl tokios galimybės būtų pažeisti šie kriterijai ir kiltų grėsmė tinkamam minėtu reglamentu nustatytos sistemos veikimui. Be to, jeigu iš tokio vienašališko pareiškimo būtų galima daryti išvadą, kad prieglobsčio procedūra ir prašytojų priėmimo sąlygos turi sisteminių trūkumų, dėl kurių kyla tokia rimta nežmoniško ar žeminamo elgesio rizika, kad dėl to užkertamas kelias bet kokiam tarptautinės apsaugos prašytojų perdavimui atsakingai valstybei narei ir dėl to šios valstybės narės atsakomybė perkeliama antrinio judėjimo valstybei narei, taip galėtų būti paskatintas toks judėjimas skatinant prašytojus tęsti savo migracijos kelią į kitą valstybę narę, kuri, jų manymu, siūlytų palankesnes sąlygas.

43 Taigi vien aplinkybė, kad pagal reglamento „Dublinas III“ III skyriuje nustatytus kriterijus paskirta atsakinga valstybė narė vienašališkai sustabdė tarptautinės apsaugos prašytojų perėmimą savo žinion ir atsiėmimą, savaime negali pagrįsti išvados pagal šio reglamento 3 straipsnio 2 dalies antrą pastraipą, kad šioje valstybėje narėje prieglobsčio procedūra ir prašytojų priėmimo sąlygos turi sisteminių trūkumų, dėl kurių esama nežmoniško ar žeminamo elgesio, kaip tai suprantama pagal Chartijos 4 straipsnį, rizikos.

44 Todėl net ir tokiu atveju teismas, kuriam pateiktas skundas dėl sprendimo dėl perdavimo, turi įvertinti, ar yra tokių sisteminių trūkumų ir nežmoniško ar žeminamo elgesio, kaip tai suprantama pagal Chartijos 4 straipsnį, rizikos, laikydamasis šio sprendimo 35–39 punktuose primintoje jurisprudencijoje nurodytų sąlygų.

45 Atsižvelgiant į prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimus, reikia pridurti, kad nors šis vertinimas, kuris turi būti grindžiamas objektyviais, patikimais, tiksliais ir tinkamai atnaujintais duomenimis, neišvengiamai apima perspektyvinį aspektą, nes kompetentingas teismas turi išnagrinėti riziką, kuri atitinkamam asmeniui kyla perdavimo momentu, per prieglobsčio procedūrą arba jai pasibaigus (šiuo klausimu žr. 2019 m. kovo 19 d. Sprendimo *Jawo*, C-163/17, EU:C:2019:218, 88 punktą ir 2023 m. lapkričio 30 d. Sprendimo *Ministero dell'Interno ir kt. (Bendra atmintinė – Netiesioginis grąžinimas)*, C-228/21, C-254/21, C-297/21, C-315/21 ir C-328/21, EU:C:2023:934, 135 punktą), jis nėra nei neįmanomas, nei visiškai hipotetinis.

46 Iš tiesų iš šios Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad teismas, kuriam pateiktas skundas dėl sprendimo dėl perdavimo, atlikdamas šį vertinimą gali atsižvelgti į visus turimus dokumentus, pavyzdžiui, prireikus reguliarias ir nuoseklias tarptautinių nevyriausybinių organizacijų ataskaitas, kuriose nurodomi praktiniai sunkumai, kylantys dėl bendros Europos prieglobsčio sistemos taikymo atitinkamoje valstybėje narėje, Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro parengtus dokumentus, taip pat dokumentus ir pasikeitimus informacija įgyvendinant reglamente „Dublinas III“ nustatytą sistemą (pagal analogiją žr. 2011 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *N. S. ir kt.*, C-411/10 ir C-493/10, EU:C:2011:865, 90 ir 91 punktus), todėl jis gali nustatyti, ar yra tokių sisteminių trūkumų, dėl kurių esama nežmoniško ar žeminamo elgesio, kaip apibrėžta Chartijos 4 straipsnyje, rizikos.

47 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pateiktus klausimus reikia atsakyti, kad reglamento „Dublinas III“ 3 straipsnio 2 dalies antra pastraipa turi būti aiškinama taip:

– negali būti pripažinta, kad valstybės narės, kuri pagal šio reglamento III skyriuje įtvirtintus kriterijus paskirta atsakinga, prieglobsčio procedūra ir prašytojų priėmimo sąlygos turi sisteminių trūkumų, dėl kurių esama nežmoniško ar žeminamo elgesio, kaip tai suprantama pagal Chartijos 4 straipsnį, rizikos, vien dėl to, kad ši valstybė narė vienašališkai sustabdė šių prašytojų perėmimą savo žinion ir atsiėmimą,

– tokia išvada gali būti padaryta tik išanalizavus reikšmingą informaciją remiantis objektyviais, patikimais, tiksliais ir tinkamai atnaujintais duomenimis.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

48 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamose bylose, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 604/2013, kuriuo išdėstomi valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės vienoje iš valstybių narių pateikto tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijai ir mechanizmai, 3 straipsnio 2 dalies antra pastraipa

turi būti aiškinama taip:

negali būti pripažinta, kad valstybės narės, kuri pagal šio reglamento III skyriuje įtvirtintus kriterijus paskirta atsakinga, prieglobsčio procedūra ir prašytojų priėmimo sąlygos turi sisteminių trūkumų, dėl kurių esama nežmoniško ar žeminamo elgesio, kaip tai suprantama pagal Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 4 straipsnį, rizikos, vien dėl to, kad ši valstybė narė vienašališkai sustabdė šių prašytojų perėmimą savo žinion ir atsiėmimą.

Tokia išvada gali būti padaryta tik išanalizavus reikšmingą informaciją remiantis objektyviais, patikimais, tiksliais ir tinkamai atnaujintais duomenimis.

Parašai.